

Gjorde alvor av drømmen: Fant skrivegleden i Firenze

Er det mulig å slippe skrivegleden løs i moden alder? Og attpåtil få lov til å gjøre det i renessansens hjemby? Vi ble med 15 kvinner og en svært heldig mann på skrivekurs i Firenze.

Av **Bernt Roald Nilsen** Foto: **Bernt Roald Nilsen** og **Torill Berg**

♦ Det er en hutrende novembermorgen hjemme i Norge når 15 kvinner og den nevnte mannen, våkner av vekkerklokken. Snøfugg i luften, i gangen står kofferten pakket, en obligatorisk notisbok i jakkelommen, i magen hol-

der sommerfuglene fest. Endelig skal drømmen realiseres.

Skrivekløe er fellesnevner. Noen har en konstant lyst. Andre skriver dikt i ny og ne. Én leverer til lokalavisen, en annen har fått

kontakt med et forlag. For de fleste handler det om tid og mot. Sette av tid til å skrive. Tørre å slippe seg løs når motstanden dukker opp. Ta opp kampen med den evinnelige kontrollen når de først er i gang. Og nå er tiden inne? I selveste Firenze?

Tre døgn senere er vi på Hotel Orto de' Medici i Via San Gallo, i det historiske sentrum av Firenze. Her lærte Michelangelo å bli billedhugger. Nå er det norsk, kvinnelig skrivekløe som setter skjønnlitterære spor i byen. Noen velger å sitte på hotellet, andre søker ut på Firenzes utallige kafeer. Felles for alle er at

de sitter og skriver så det spruter på en scene i en krim med en kvinnelig hodejeger som helt. De enser ikke omverdenen, er oppslukt av å bruke det de har lært de siste dagene av forfatter og inspirator Torkil Damhaug.

Firenze blir ofte kalt et utendørs museum, og det er ikke vanskelig å se at byen ble bygget for å inspirere. Hele byen er en hyllest til renessansen, en retning innen kunst og arkitektur som oppsto på 1300-tallet. La oss like gjerne kalle det gjenfødelse, siden vi er på skrivekurs og skal gjenføde vårt eget skjulte skrivetalent. I Firenze er vi kulturelle og lit-

terære. Vi går på kafé slik det skal gjøres (aldri cappuccino etter lunsj). Vi shopper i det som er Italias moteby nummer to (hårfint etter Milano). Vi nyter klodens suverent beste pasta til lunsj i selskap med chianti (til nød en brunello). Og vi sitter på en fire hundre år gammel kafé på Piazza della Repubblica når solen forsvinner, og markerer florentinernes lokale Prosecco Time.

– Firenze er en by hvor det er hundre prosent trygt å gå seg vill, sier Stefano og hilser på oss over disken, full av fristende focaccia. "Self servis – 2 euro" står det på et hjemmelaget skilt utenfor. Under skiltet vinflasker og vinglass. Vær så god, forsyn dere! Vi er utenfor et hull i veggen i Via dei Neri nedenfor Uffizi-galleriet. De lokale med glass i hånden i smuget, sørger for at stemningen er høy. Vi forsyner oss, og Stefano begrunner påstanden sin: Uansett hvor du befinner deg i byen, så kan du alltid se kuppelen til byens førstedame, Santa Maria del Fiore. Hun er verdens fjerde største katedral, pyntet i grønn, rød og hvit marmor fra Toscana. Du har ikke gjort Firenze før du har gått de 463 nedslitte steintrinnene opp til Firenzes geistlige tak.

DELTAGERNE PÅ SKRIVEKURSET har vært på Uffizi-galleriet den ettermiddagen vi skal på besøk til familien Costanza. Hvis du virkelig vil ta inn renessansens fulle prakt, er det Uffizi som gjelder. Her finner du den viktigste renessansekunstsamlingen i hele verden. Leonardo da Vinci, Giotto, Botticelli, Michelangelo, Raphael og Caravaggio er bare et knippe av de du kan oppleve. Og skulle du føle

at du nærmer deg en kulturell overdose, er du ikke alene. Med notater om Primavera og Venus' fødsel i notisboken (er du på kurs, så er du på kurs) tar vi lokaltoget til Sesto Fiorentina. Det tar ti minutter, koster en drøy euro, og Costanza står på stasjonen.

Villa il paradiso er virkelig et paradys. Vi er invitert til en sjelden opplevelse, det er once in a lifetime for flere av oss, vi skal være med

Skrivekurs med Torkil Damhaug

Kurset varer fra onsdag til søndag, og kursledere er forfatter Torkil Damhaug og Bernt Roald Nilsen, TOTAL kommunikasjon. Toscana Reiser v/Torill Berg er teknisk arrangør, og Bestselgerklubben støtter skrivekurset økonomisk. Neste skrivekurs i Firenze går av stabelen 8.–11. november 2013. For info: www.total-kommunikasjon.no og www.toscana-reiser.no.

på en helaften i familiens egen private villa, i deres private stue. Ved grytene står familien og kokkelerer, og Costanza tar oss med rundt og viser oss alt som er samlet og tatt vare på siden etruskerne var her før Jesus var påtenkt. Gjestfrihet får et nytt innhold, en fireretters meny og egenprodusert vin får oss til å gi oss over, og når kvelden så avsluttes med Børre ved pianoet og 15 damer i fri flyt, er den fullkommen. Er kontrollen i ferd med å slippe litt? Vi tar taxi hjem ved midnatt, det er stjerner på himmelen og i øynene; ord blir fattige når vi tenker på den magiske kvelden. Stemningen, vinen, luktene, smakene, (er det mulig å få oppskriftene?), samtalen med nye venner.

Har vi bare kjent hverandre noen få dager?

DU MÅ TIL PONTE VECCHIO NÅR

du er i Firenze, den gamle broen deler byen. Stå der og se på Arno, som flyter under den gullsmedfylte broen. I det fjerne toskanske åser med sypresser og oliventrær. På den ene siden kultur og shopping. Og motepalassene, du må til Via de' Tornabuoni, og oppleve florentinsk shopping med nesen i været. På den andre siden av Arno har du et mer bohemsk kunstnermiljø med kafeer, gallerier, håndverkere med verkstedet rett inn fra gaten og vinbarer à la det nevnte hullet i veggene. Her, spiser vi middag på en familiedrevet trattoria.

Vi skjenkes i senk med favorittlikøren til Papà når pannacottaen inntas, den herlige, men etter hvert litt vel kvalmende limoncelloen ...

Du mister deg selv når du er i Firenze. Mister den du var, men får til gjengjeld noe nytt, noe mer. Det var her mennesket brøt med den dystre middelalderen og begynte å tro på seg selv, og det er nettopp det de seksten skriveglade prøver seg på. Å tro på sine egne skriveferdigheter, forløse lyst og evne, knuse sin indre og ytre motstand (ofte kalt skrivesperre på folkemunne). De har noen timer på seg. Vil de klare å levere? Ja, for det må jo shoppes litt, også!

Shopping i Firenze er et høydepunkt, og du

shopper alt til fots. Her finner du ingen varehus i neon, men butikker på rekke og rad i de vakre gatene Via de' Calzaiuoli og Via Calimala, som avløses av Via Roma når du nærmer deg il Duomo. Noen av dem stenger til lunsj, florentinerne gjør det de føler for, den beste tiden å shoppe på er når mørket faller på. Og bli ikke overrasket når et glass vin kommer på bordet under en handel. Du er tross alt i Firenze, og er det et sted de kan det med å gjøre en handel til en fest, så er det her! Det er nettopp det de gjør når vi er i en av de kuleste skinnshoppene i Oltrarno (den andre siden av Arno). Etter et par glass og en prat med eieren er den uoppnåelige skinnkåpen i boks til halv pris. Er det noen tvil om hva ekte lykke er?

Dette er det du har venner for, tenker du og klyper deg i armen. Siste kvelden med gjen-

gen. Herregud, er det snart over, vi kom jo nettopp? Vi er på restaurant, mor og far bak grytene, to spill levende bevis på at Firenze er kjøkkenets herskerinne, ikke bare kulturens. Perfetto! Delizioso! Rausheten vår stiger i takt med inntaket av chianti, og når far sjøl er innom bordet, spør vi hvordan han får til smakene, hva som er ingrediensene? Han ser på oss, smiler, og sier at alt dreier seg om divina proporzione. Det finnes ingen oppskrift, bare en fingerspitzfølelse for hvor mye olivenolje du skal unne deg. Lorenza de' Medici, redaktør i Vogue Italia, sier det sånn: Bruk ingredienser av ypperste kvalitet, og tilbered dem med ømhet ...

Markedet i San Lorenzo syder av liv, uansett når på året du kommer. Hver dag fra morgen til kveld, i sentrum av Firenze. Vi må dit, selv om tiden for å levere tekstene renner ut.

Etter fem kjappe minutter fra hotellet er vi der og treffer Torill, ansvarlig for at alt går på skinner på skrivekurset og daglig leder av Toscana Reiser. Perfekt med guide når én skal kjøpe skinnveske, en annen fotballdrakt til junior, en tredje skinnhansker uten at skinnen bedrar. Og så full fart inn i kulinarisk paradisi, den fantastiske mathallen, der du kjøper de ingrediensene redaktøren snakket om. Tilbake til hotellet med vakuumpakkede pølser, oster og kanner med olivenolje som koster halvparten av det du betaler i Bygdøy allé. Mmmmmmm ... herlig! Hva er det egentlig denne byen ikke har?

– Jeg svever, og vil ikke lande, sier en av de ivrigste når frokosten inntas på hotellet før vi skal hjem til kulden. – Jeg skal hjem og skrive, sier en annen, oppglødd. Vi har kommet i mål med tekstene våre, har skrevet og lest for de

Tove Fjellvang Lie: – En fantastisk reise!

– Det var så overveldende. Kombinasjonen av Firenze og skrivekurs fikk sansene til å åpne seg. Nå skal jeg hjem og gjøre alvor av drømmen min!

Tove er karriererådgiver, og vant til å forholde seg til mennesker. Hun hadde hørt og lest om kurset, det var på listen over ting hun "måtte" gjøre. Etter å kontaktet kursleder, forsto hun at dette var det hun

ville, og meldte seg på.

– Jeg har alltid vært glad i å leke med ord, skrevet mye og har mye rart i skuffene. Og så har jeg en hemmelig drøm. Den fikk fart på seg under skrivekurset. Jeg fikk ny kunnskap om det å skrive, hva som skjer når jeg gir full gass eller setter på bremsene. Nå forstår jeg mer om hvordan det fungerer.

Hun sammenligner oppholdet med å være med i en film. Kafeene, smugene, maten og vinen, kulturen, hvordan hele

byen rett og slett bare er annerledes. Og det toppet seg med kvelden på Costanzas vingård, hun beskriver det som en opplevelse hun aldri kommer til å glemme.

– At kurset arrangeres i Firenze var noe av grunnen til at jeg meldte meg på. Det gjorde kurset til en fantastisk reise på flere måter. Måten reisen ble brukt på i skriveoppgavene, og måten vi ble "limt sammen" på av de kursansvarlige. Det var fint å være trygg når jeg satt der og skrev med skrekkblandet fryd!

Guri Ulfesnes: – Ble stimulert på en annen måte

– Å plassere skrivekurset i en kulturhovedstad som også er renessansens vugge, var smart. Det gjorde noe med oss. Stimulerte oss på en ny og annerledes måte.

Da Guri så annonsen i Bestselgerklubens blad, kjente hun den berømte magefølelsen. To dager senere ringte hun og meldte seg på, hun visste at det var noe

hun skulle. Som coach og gestaltterapeut er hun vant til å både snakke og skrive. Nå fikk hun nye skriveverktøy med seg hjem, i tillegg til opplevelser i en magisk by sammen med helt nye venner!

– Jeg hadde lest at kurset skulle kombinere skrijving med opplevelsen av Firenzes unike kulturtilbud. Det viste seg å stemme, men kurset hadde også en tredje dimensjon jeg ikke hadde tenkt så mye på, nemlig den sosiale. Kursledernes imø-

tekommenhet og varme, den måten de bød på seg selv på og skapte trygge rammer for å være kreativ, gjorde kurset til en totalopplevelse, sier Guri.

– Vi kom oss fort ut av komfortsonen, og det var inspirerende å se hvordan alle leste opp tekstene sine for de andre i gruppen. At kurslederne også møtte hver av oss på vårt nivå og ikke skapte en form for rangering mellom oss, var med på å skape utvikling hos hver enkelt.

andre som om vi ikke har gjort noe annet, og glemte å sette på kontrollen når vi skrev. Vi har opplevd alt fra Gucci til Michelangelo. – Dette har vært som om å spille i en film, sier

hun som ikke vil lande. – Med suveren regi og de vakreste kulisser du kan tenke deg, sier en annen. Mille grazie, bella Firenze! Bella ciao!

Fakta om Firenze

REIS DIT

Det går ingen direktefly til Firenze, men du kommer dit på 4–5 timer inklusiv mellomlanding med blant annet Lufthansa og Air France. I lavsesong kan du fly dit fra kr 1200 t/r, og taxi inn til sentrum av Firenze koster 22 euro.

DETTE MÅ DU SE

Firenze er en kulturell skattkiste, og du finner magisk arkitektur og spennende museer på hvert gatehjørne. Dette må du se: il Duomo, verdens fjerde største katedral med den berømte kuppelen, Ponte Vecchio, den eldgamle broen full av gullsmeder, Bobolihagen, "Firenzes Frognerpark", Oltrarno, "Firenzes Grünerløkka", på den andre siden av Arno, Palazzo Vecchio – byens rådhus på Piazza della Signoria, Uffizi-galleriet, verdens mest betydningsfulle galleri, Piazza della Repubblica, med sine fire bohemkafeer og tårnet som markerer Firenzes absolutte sentrum, Santa Croce, der flere store florentinere ligger begravet, David, Michelangelos kjente skulptur på Piazza della Signoria, Gucci-museet.

SPISESTEDER

Du finner du hundrevis av familiedrevne trattoriaer, osteriaer og pizzeriaer, ikke minst rundt Santa Croce. Du finner også mange hyggelige trattoriaer (navnet betyr at de er familiedrevne) ved Chiesa Santo Spirito og Chiesa Santa Maria Novella. Prøv italiensk is uten kunstige tilsetninger på gelateriaet Grom. Byen er ellers full av kaffebarer, der du nyter din cappuccino stående ved bardisken. Og det er aldri mer enn hundre meter til nærmeste deilige focaccia.

SHOPPING

Butikker finner du på rekke og rad i de vakre gatene Via dei Calzaiuoli og Via Calimala, som avløses av Via Roma. De store motepalassene finner du i Via de' Tornabuoni. På den andre siden av Arno er det mange flotte skinnbutikker, i tillegg til et bohemsk kunstmiljø med gallerier og håndverkere med verksted rett inn fra gaten. Signum i Borgo de' Greci 40r (www.signumfirenze.it) er stedet for skrivesaker, notatbøker, bilder, kort og foto.

Gro Holstad: – Må tilbake til Firenze!

– Dette ga virkelig mersmak! En by med så mye vakkert setter i gang tanker og gir mye inspirasjon. Firenze er en by du vil tilbake til!

Som assisterende generalsekretær i Diabetesforbundet er Gro mye på farten, men det var første gang hun var i Firenze. Hun ble betatt av atmosfæren i byen, og likte måten kurset kombinerte skriving og kultur på.

– Jeg synes jeg har lært mye. Om å skrive, og av å høre hvordan de andre deltagerne løste de skriveoppgavene vi fikk. En veldig avslappet ramme gjorde at vi ga mye av oss selv, og fikk mye tilbake, sier Gro.

– Minnene fra kvelden på vingården til Costanza kommer til å vare lenge. Akkurat som i Firenze var det smakene og luktene, gjestfriheten, og de kulturelle skattene de hadde inne i sitt eget hjem! Fantastisk! Den opplevelsen var med på å innfri de forventningene som jeg hadde. Jeg har alltid hatt lyst til å lære mer om å skrive, både privat og i jobben min, og dette kurset hadde dessuten en merverdi: Det å oppleve noe helt spesielt sammen med en helt fantastisk gjeng!